Tera

Chest artícol a l'è scricc in Lumbàrt Orientàl, ortograféa unificàda

La Tèra ésta de l'Apollo XVII

La **Tèra** l'è 'l tèrs pianéta del Sistema Solar en ùrden de distànsa del Sul. L'è el quint per grandèsa dei òt pianéti del nòst Sistema Solar, ma l'è chèl che g'ha la densità piö àlta. 'Ntra i quàter pianéti ruciùs l'è chèl piö grant, apéna póch de piö de Venere).

L'è el pianéta söl quàl vif töte le spéci vivénti cunusìde, l'ünech ogèt celèst del Sistema Solar che g'ha le caraterìstiche adàte a la vita isé come la conosóm nóter. Sö la superfice del Tèra de fat gh'è àiva en töcc tré i stacc (sòlido, lìquit e gasùs) e 'n atmosféra cumpunìda perlopiö de azòto e osìgeno. Chèsta, ensèma al sò camp magnétich, la la schìa dei ràgi còsmich e de le radiasiù che vé del Sul.

La formasiù de la Tèra l'è stemàda en 4,54 miliardi de agn fà. De satèliti natürài la ghe n'ha giü, la Lüna. L'as de rotasiù de la Tèra l'è 'nclinàt en relasiù al pià de l'eclìtica de 23,439 ° e chèsto en cumbinasiù col sò müimènt de revulusiù entùren al Sul el dà urìgin al cambiàs de le stagiù.

Le cundisiù de l'atmosféra al prensépe dòpo la sò formasiù i è cambiàde perlopiö per vìa de la formasiù de fùrme de vìta, che le g'ha creàt 'n equilìbrio ecològich diferènt e mudifucàt la superfice del pianéta. Entùren al 71% de la superfice l'è ocupàda dei océani de àiva salàda, el 29% che rèsta l'è reprezentàt dei cuntinèncc e de le ìzole.

La grösta estèrna l'è spacàda sö en divèrsi segmèncc rìgidi, ciamàcc plàche tetòniche, che le se möf l'öna en rapórt a lótra de póch milìmetri ogna an ma endel arch dei miliù de agn de azistènsa del pianéta, le s'è spostàde en cuntinuasiù e cambiàt divèrse ólte la fiziunumìa de la superfice de la tèra.

La part dedét, atìva del pónt de vìsta geologich, l'è cumpunìda de 'n leèl bèl spès, ciamàt mantèl, e de 'n nùcleo, dividìt a sò ólta en nùcleo estèrno, endóche se gènera el camp magnétich, e nùcleo intèrno sòlido, custitüìt perlopiö de fèr e nìchel.

Utegnüü da "https://lmo.wikipedia.org/w/index.php?title=Tera&oldid=920068"

Quela pagina chì l'è stada mudifegada l'última völta del 22 Feb 2016, a 15:08.

El test l'è dispunibil suta licenza Creative Commons Atribüzion-Divid a l'istessa manera; pölvess ch'i ghe sien anca di alter cundizión. Varda i cundizión d'usagg per i detali.